

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Sžo/60/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012200635
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Milan Morava
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012200635.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Moravu a členiek senátu JUDr. Jarmily Urbancovej a JUDr. Petry Príbelskej, PhD., v právnej veci žalobcu Mgr. P. Y., bytom U., proti žalovanému Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave, so sídlom Špitálska 14, Bratislava, v konaní o námietkach proti rozpusteniu zhromaždenia konaného dňa 9. marca 2012 medzi 09:30 hod. a 21:00 hod. na rohu ulíc Strelecká a Palisády v Bratislave, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 2S 133/12-82 zo dňa 19. júna 2013, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 2S 133/12-82 zo dňa 19. júna 2013 **p o t v r d z u j e .**

Žiadnemu z účastníkov sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Bratislave podľa ustanovení V. časti 2. hlavy O.s.p. rozhodol tak, že zhromaždenie konané dňa 9. marca 2012 medzi 19:30 hod. a 21:00 hod. na rohu ulíc Strelecká a Palisády v Bratislave bolo rozpustené v rozpore s § 12 ods. 1, 6 zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovaní práve (ďalej len „zákon o zhromažďovaní práve“). Vo vyššej časti návrh zamietol.

V odôvodnení rozhodnutia krajský súd dospel k záveru, že námietky žalobcu proti rozpusteniu zhromaždenia sú z väčšej časti dôvodné. Krajský súd uviedol, že zo spisovej dokumentácie i z nesporných tvrdení účastníkov konania je zrejmé, že zhromaždenie s názvom „Protest Gorila - deň D“, ktoré bolo zvolané a riadne oznámené Mestskej časti Bratislava Staré mesto, ktoré malo byť ukončené o cca 19:00 hod na Námestí SNP v Bratislave. Konštatoval, že časť účastníkov zhromaždenia po jeho oficiálnom ukončení porušila povinnosť stanovenú v § 7 ods. 2 zákona pokojne sa rozísť po ukončení zhromaždenia a pokračovala v pochode po ulici Palisády smerom k budove NR SR, pričom boli sprevádzaní policajtmí až po roh ulice Palisády a Streleckej ulice v Bratislave, kde bol dav zastavený policajným kordónom. Ďalej krajský súd uviedol, že zo zistených skutkových okolností vyplýva, že okamihom ukončenia oficiálneho zhromaždenia na námestí SNP o cca 19:00 hod. sa zmenil status zhromaždenia občanov pokračujúcich v pochode smerom k budove NR SR na nezvolané a neoznámené,

stále však podľa názoru súdu prvého stupňa išlo o výkon ústavného zhromažďovacieho práva zúčastnených osôb, ktorého podmienky stanovuje zákon č. 84/1990 Zb.

Podľa názoru krajského súdu, samotná skutočnosť, že predmetné zhromaždenie nebolo nikým zvolané a vzniklo spontánne po ukončení oficiálneho zhromaždenia „protest Gorila - deň D“, nebola dôvodom na jeho rozpustenie. Má za to, že policajné orgány mohli zasiahnuť do zhromažďovacích práv zúčastnených len za predpokladu splnenia podmienok stanovených citovaným zákonom. Konštatoval, že v danom prípade bolo zasiahnuté do práv zhromaždených spôsobom, ktorý jednoznačne viedol k faktickému rozpusteniu zhromaždenia. Dodal, že použitie donucovacích prostriedkov proti zhromaždeným (projektily so slzným plynom a policajné obušky) a následné rozohnanie dezorientovaných účastníkov zhromaždenia, resp. ich policajné zaistenie, je treba jednoznačne považovať za faktické rozpustenie zhromaždenia, nakoľko k ukončeniu zhromaždenia došlo práve a len v dôsledku tohto policajného zásahu. Z okolností priebehu zhromaždenia, ako aj z tvrdení oboch účastníkov bolo krajskému súdu zrejmé, že odporca nerozpustil zhromaždenie zo žiadneho z dôvodov upravených v ust. § 10 ods. 1 až 3 zákona. Podľa názoru krajského súdu, páchanie trestnej činnosti účastníkmi predmetného zhromaždenia ako legitímny dôvod rozpustenia zhromaždenia nebol preukázaný. Vzhľadom na uvedené dospel krajský súd k záveru, že námietky žalobcu proti rozpusteniu predmetného zhromaždenia sú v časti týkajúcej sa namietaného rozporu s § 12 ods. 6 zákona dôvodné.

Pokiaľ však ide o tvrdenie žalobcu, že zhromaždenie bolo rozpustené v rozpore s § 12 ods. 3 zákona, v tejto časti súd prvého stupňa námietkam nevyhovel a návrh zamietol, nakoľko z obsahu pripojeného spisového materiálu i zo zhodných tvrdení účastníkov vyplýva, že neboli dané dôvody pre zákaz predmetného zhromaždenia podľa § 10 ods. 1 až 3 zákona. Uviedol, že žiaden z týchto zákonom predpokladaných dôvodov evidentne nevedol policajné orgány k rozpusteniu zhromaždenia. Krajský súd má za to, že aj pri nezvolených zhromaždeniach je príslušný veliaci policajt povinný oznámiť účastníkom, že zhromaždenie je rozpustené a vyzvať ich, aby sa pokojne rozišli, pričom oznámenie musí obsahovať dôvody na rozpustenie a upozornenie na následky neuposlušnosti tejto výzvy. Je toho názoru, že výzva sa musí urobiť spôsobom, aby bola zrozumiteľná všetkým účastníkom zhromaždenia. Krajský súd uviedol, že v danom prípade pred samotným policajným zásahom vedúcim k rozpusteniu zhromaždenia veliaci príslušník PZ opakovanne vyzýval zhromaždených, aby sa pokojne rozišli s tým, že, ak výzvu neuposlúchnu, môžu byť voči nim použité donucovacie prostriedky. Napriek tvrdeniu žalovaného, že zasahujúci policajti postupovali podľa § 27 zákona o Policajnom zbore, pričom výzva a následný zásah smerovali len k obnoveniu verejného poriadku, nie k rozpusteniu zhromaždenia, mal krajský súd za preukázané, že dňa 9. marca 2012 realizovali občania na vyššie uvedenom mieste a čase svojej zhromažďovacieho práva a policajný zásah voči zhromaždeným viedol k rozpusteniu tohto zhromaždenia. Pokiaľ ide o formálnu stránku rozpustenia, krajský súd uviedol, že policajné orgány neoznámili prítomným, že zhromaždenie je rozpustené a neuviedli ani žiaden zo zákonných dôvodov pre rozpustenie zhromaždenia. Výzva smerovalo len k tomu, aby prítomní opustili priestor, rozišli sa, nakoľko zhromaždenie nebolo ohlásené ani povolané s tým, že ak výzvu neuposlúchnu, budú voči nim použité donucovacie prostriedky. Krajský súd dodal, že takúto výzvu s následným fyzickým rozohnaním davu za použitia donucovacích prostriedkov a zaistením niektorých účastníkov zhromaždenia, nemožno podľa jeho názoru považovať za taký spôsob rozpustenia zhromaždenia, ktorý by bol v súlade s § 12 ods. 1 zákona. Preto súd prvého stupňa aj v tej časti, v ktorej sa namieta rozpor rozpustenia zhromaždenia s uvedeným ustanovením zákona, považoval námietky navrhovateľa za dôvodné a návrhu v tejto časti vyhovel.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. a vzhľadom na úspech v konaní priznal žalobcovi náhradu účelne vynaložených trov spojených s uplatnením práva na súde, ktoré vyčíslil sumou 9,60 €.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný žiadajúc, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmal postup krajského súdu a v prípade jeho pochybenia žiadal, aby odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a rozhodol vo veci alebo odvolaním napadnutý rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovaný sa nestotožňuje so záverom vysloveným v odôvodnení

prvostupňového súdu, že aj keď príslušníci PZ nevyzývali účastníkov zhromaždenia na rozpustenie zhromaždenia, ale len na obnovenie verejného poriadku, svojím následným konaním, t.j. policajným zásahom, zhromaždenie fakticky rozpustili. Je toho názoru, že príslušníci PZ služobne zaradení u žalovaného postupovali podľa § 27 zákona č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, pričom ich zásah smeroval len k obnoveniu verejného poriadku a nie k rozpusteniu zhromaždenia. Zdôraznil, že po obnovení verejného poriadku, ktoré nastalo po vykonaní zákroku príslušníkmi PZ, účastníci zhromaždenia ďalej pokračovali v uplatňovaní výkonu svojho ústavného zhromažďovacieho práva, s tým rozdielom, že priestor, kde účastníci zhromaždenia ďalej uplatňovali svoje ústavné práva, sa nachádzal o niekoľko desiatok metrov ďalej (smerom od budovy Národnej rady SR) od miesta, kde si uplatňovali svoje práva predtým. Zastáva názor, že predmetné zhromaždenie nebolo zrušené konaním podľa príslušných ustanovení zákona č. 84/1990 Zb. a nebolo zrušené ani fakticky, teda ani zákrokom príslušníkov PZ. Uviedol, že pokračovanie zhromaždenia po zákroku vykonanom príslušníkmi PZ jednoznačne preukazujú aj videá, ktoré sa nachádzajú na DVD nosiči, ktorý tvoril prílohu odvolania. Žalovaný vytýkal krajskému súdu, že ak by pristúpil na jeho konštrukciu, na základe ktorej rozhodol, dospeli by sme k absurdnému stavu, podľa ktorého by sa každý zákrok príslušníkov PZ voči skupine občanov, ktorí ohrozujú bezpečnosť štátu, porušujú verejný poriadok, ochranu zdravia alebo ochranu práv a slobody osôb, mohol posudzovať ako porušovanie práv účastníkov takýchto činností a bolo by ho možné vyhodnocovať ako rozpustenie zhromaždenia v rozpore s príslušnými ustanoveniami zákona č. 84/1990 Zb. Na záver poukázal na to, že ústavnú ochranu má len pokojné zhromaždenie a nie ohlásené ako aj neohlásené zhromaždenia, na ktorých ich účastníci, verbálne ako aj neverbálne útočia na príslušníkov PZ, ktorí v priestoroch zhromaždenia zabezpečujú verejný poriadok.

Žalobca sa k odvolaniu žalovaného vyjadril podaním zo dňa 2.10.2013, v ktorom uviedol, že tvrdenie žalovaného o tom, že zhromaždenie pokračovalo aj po policajnom zákroku príslušníkov PZ je nepravdivé, keďže na mieste zostala len menšia časť účastníkov pôvodného zhromaždenia, ktorí nepokračovali v zhromaždení v zmysle ust. § 1 ods. 2 zákona č. 84/1990 Zb., ale iba sledovali príslušníkov PZ a verbálne odsudzovali vykonaný zákrok, prípadne rezignovane sedeli na zemi. Poukázal na skutočnosť, že videozáznamy predložené žalovaným zachytávajú situáciu len do 30 minút po policajnom zákroku. Po tejto dobe sa podľa vyjadrenia žalobcu, menšia časť účastníkov, ktorá zostala, rozišla. Navyše, podľa jeho názoru, videozáznamy predložené žalovaným v odvolacom konaní ako dôkaz sú neprípustné s poukazom na § 205a ods. 1 písm. d/ O.s.p., nakoľko ich mohol predložiť do rozhodnutia súdu prvého stupňa. Žalobca má za to, že plošné použitie donucovacích prostriedkov proti účastníkom zhromaždenia a ich následné hromadné zaistenie príslušníkmi PZ nemožno vykladať inak ako faktické rozpustenie zhromaždenia, ktoré je bez zákonných dôvodov uvedených v zákone o zhromažďovaní práve neprípustné. Podľa názoru žalobcu, nie je pritom možné odvolávať sa na zákon č. 171/1993 Z.z. o Policajnom zbore, nakoľko zákon o zhromažďovaní práve má pri úprave právnych vzťahov v súvislosti s verejným zhromaždením prednosť pred zákonom o PZ. Ďalej uviedol, že príslušníci PZ nie sú oprávnení počas priebehu zhromažďovania používať proti účastníkom zhromaždenia donucovacie prostriedky takej intenzity, aké použili v uvedenom prípade bez toho, aby nastala situácia predpokladaná zákonom o zhromažďovaní práve, nakoľko znemožňujú účastníkom v ďalšom výkone svojich ústavných práv, pričom právo slobodne sa zhromažďovať podľa čl. 28 Ústavy SR patrí k základným a najdôležitejším politickým právam občana. Žalobca nesúhlasil s tvrdením žalobcu, že každý zákrok príslušníkov PZ proti skupine osôb by bol porušením ich práv, keďže nie každá skupina osôb na verejnosti je zároveň verejným zhromaždením podľa Ústavy a zákona o zhromažďovaní práve. Žalobcovi tiež nie je zrejmé, z akých skutočností žalovaný vyvodzuje záver, že zhromaždenie, na ktorom jeho účastníci verbálne napádajú policajtov, nepožíva ochranu Ústavy SR a zákona. Podľa názoru žalobcu, ochranu zákona nepožíva iba také zhromaždenie, ktorého účastníci sa dopúšťajú nezákonného konania takej intenzity, že toto konanie môže byť klasifikované ako trestný čin a nápravu sa nepodarilo zaistiť iným spôsobom, najmä zákrokom proti jednotlivým páchatelom. Dodal, že len vtedy, ak by sa nepodarilo zabezpečiť nápravu, by policajné zložky mohli zhromaždenie rozpustiť a zakročiť proti účastníkom hromadne. Na záver žalobca uviedol, že v zmysle vyššie uvedeného žalovaný rozpustil predmetné zhromaždenie v rozpore so zákonom a teda rozsudok krajského súdu považuje za vecne správny a v súlade so zákonom. Žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. júna 2013, sp.zn. 2S/133/2012 ako vecne správny potvrdil a odvolanie odporcu

zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v medziach podaného odvolania (§ 246c ods.1 prvá veta O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.supcourt.gov.sk <., www.nsud.sk <. (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nie je možné priznať úspech.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p., v správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Podľa § 244 ods. 2 O.s.p., v správnom súdnictve preskúmajú sudy zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov štátnej správy, orgánov územnej samosprávy, ako aj orgánov záujmovej samosprávy a ďalších právnických osôb, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy.

Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti druhej hlavy O.s.p. je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi, či rozhodnutie obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda, či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj procesnoprávnymi predpismi.

V prejednávanej veci žalobca podanými námietkami tvrdil, že odporca rozpustil zhromaždenie, konané dňa 9. marca 2012 medzi 19:30 hod. a 21:00 hod. na rohu ulíc Strelecká a Palisády v Bratislave, v rozpore s § 12 ods. 1, 3 a 6 zákona o zhromažďovaní práve. Medzi účastníkmi je sporné, či konaním príslušníkov Policajného zboru služobne zaradených u žalovaného došlo k zásahu do práv zhromaždených spôsobom, ktorý viedol k faktickému rozpusteniu zhromaždenia.

Podľa čl. 28 ods. 1 Ústavy SR, právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje. Podľa odseku 2, podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.

Podľa čl. 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania a na slobodu združovať sa s inými, včítane práva zakladať na obranu svojich záujmov odbory alebo vstupovať do nich. Na výkon týchto práv sa nemôžu uvaliť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Tento článok nebráni uvaleniu zákonných obmedzení na výkon týchto práv príslušníkmi ozbrojených síl, polície a štátnej správy.

Podľa čl. 12 Charty základných práv Európskej únie, každý má právo pokojne sa zhromažďovať a slobodne sa združovať s inými na všetkých úrovniach, najmä v súvislosti s politickými, odborárskymi a občianskymi otázkami, z čoho vyplýva, že každý má právo zakladať na ochranu svojich záujmov odbory alebo vstupovať do nich. Politické strany na úrovni Únie prispievajú k vyjadrovaniu politickej vôle občanov Únie.

Podľa čl. 21 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, stanovuje, že výkon práva na pokojné zhromažďovanie sa nesmie žiadnym spôsobom obmedzovať, s výnimkami, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti alebo verejnej

bezpečnosti, verejného poriadku, ochrany verejného zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Podľa § 1 ods. 2 zákona o zhromažďovaní práve, výkon tohto práva slúži občanom na využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk.

Podľa § 1 ods. 3 zákona o zhromažďovaní práve, za zhromaždenie sa podľa tohto zákona považujú aj pouličné sprievody a manifestácie.

Podľa § 1 ods. 4 zákona o zhromažďovaní práve, na zhromaždenie nie je potrebné predchádzajúce povolenie štátneho orgánu.

Podľa § 1 ods. 5 zákona o zhromažďovaní práve, sú zakázané zhromaždenia v okruhu 50 m od budov zákonodarného zboru alebo od miest, kde tento zbor rokuje.

Podľa § 7 ods. 2 zákona o zhromažďovaní práve, po ukončení zhromaždenia sú jeho účastníci povinní pokojne sa rozísť. Ak je zhromaždenie rozpustené, sú povinní bez meškania opustiť miesto zhromaždenia. V rozchode sa im nesmie žiadnym spôsobom brániť.

Podľa § 10 ods. 1 zákona o zhromažďovaní práve, obec, ktorej sa zhromaždenie oznámilo, ho zakáže, ak by oznámený účel zhromaždenia smeroval k výzve:

- a) popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie alebo na rozniecovanie nenávisť a neznášanlivosti z týchto dôvodov;
- b) dopúšťať sa násillia alebo hrubej neslušnosti;
- c) inak porušovať ústavu, ústavné zákony, zákony a medzinárodné zmluvy, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky.

Podľa § 10 ods. 2 zákona o zhromažďovaní práve, obec zhromaždenie zakáže aj vtedy, ak

- a) sa má konať na mieste, kde by účastníkom hrozilo závažné nebezpečenstvo pre ich zdravie,
- b) na rovnakom mieste a v rovnaký čas sa má podľa skôr doručeného oznámenia konať zhromaždenie a medzi zvolávateľmi nedošlo k dohode o úprave času jeho konania; ak nemožno určiť, ktoré oznámenie bolo doručené skôr, rozhodne sa za účasti zástupcov zvolávateľa žrebovaním,
- c) sa má konať na rovnakom mieste a v rovnakom čase, kde už v zmysle platných právnych predpisov bolo povolené verejné kultúrne alebo športové podujatie.

Podľa § 10 ods. 3 zákona o zhromažďovaní práve, obec môže zhromaždenie zakázať, ak sa má konať v mieste, kde by potrebné obmedzenie dopravy a zásobovania bolo v závažnom rozpore so záujmom obyvateľstva, ak možno bez neprimeraných ťažkostí konať zhromaždenie inde bez toho, že by sa tým maril oznámený účel zhromaždenia.

Podľa § 12 ods. 1 zákona o zhromažďovaní práve, ak sa zhromaždenie koná, hoci bolo zakázané, zástupca obce vyzve zvolávateľa, aby zhromaždenie bez meškania ukončil. Pokiaľ zvolávateľ neurobí účinné opatrenia, aby sa účastníci pokojne rozišli, oznámi zástupca obce účastníkom, že zhromaždenie je rozpustené, a vyzve ich, aby sa pokojne rozišli. Oznámenie musí obsahovať dôvody na rozpustenie a upozornenie na následky neuposlúchnutia tejto výzvy a musí sa urobiť takým spôsobom, aby bolo účastníkom zhromaždenia zrozumiteľné a aby sa s ním všetci účastníci zhromaždenia mohli oboznámiť.

Podľa § 12 ods. 3 zákona o zhromažďovaní práve, zhromaždenie, ktoré sa koná bez toho, že bolo oznámené podľa § 5, bude spôsobom uvedeným v odseku 1 rozpustené, ak nastali okolnosti, ktoré by odôvodnili jeho zákaz podľa § 10 ods. 1 až 3. To platí aj pre zhromaždenia, ktoré neboli zvolané. Zodpovednosť zvolávateľov za priestupok nie je dotknutá, aj keď zhromaždenie nebolo rozpustené.

Podľa § 12 ods. 6 zákona o zhromažďovaní práve, zhromaždenie uvedené v odseku 3 a v odseku 5 môže zástupca obce rozpustiť spôsobom ustanoveným v odseku 1, ak účastníci zhromaždenia páchajú trestné činy a nápravu sa nepodarilo zaistiť iným spôsobom, najmä zákrokom proti jednotlivým páchatelom. V neprítomnosti zástupcu obce tak môže urobiť náčelník príslušného útvaru Policajného zboru alebo veliaci príslušník.

Podľa § 13 zákona o zhromažďovaní práve, proti rozpusteniu zhromaždenia môže zvolávateľ alebo účastník zhromaždenia do 15 dní podať námietky na súde. Súd rozhodne, či zhromaždenie bolo alebo nebolo rozpustené v súlade so zákonom. Pre konanie platia obdobne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku o preskúmaní rozhodnutí iných orgánov.

Najvyšší súd SR konštatuje, že sloboda združovania a pokojného zhromažďovania tvoria základné atribúty demokratickej spoločnosti, ktoré predstavujú primárne práva chránené právnym poriadkom Spoločenstva. Konaním predmetného zhromaždenia účastníci realizovali zhromažďovacie právo, ktoré im garantuje Listina základných práv a slobôd v čl. 19 a Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 11 spolu so zákonom o zhromažďovaní práve. Najvyšší súd SR zdôrazňuje, že výkon zhromažďovacieho práva nepodlieha povoleniu štátneho orgánu.

Najvyšší súd mal z administratívneho spisu za preukázané, že oznámenie o zvolaní zhromaždenia s názvom „Protest Gorila - deň D“ bolo oznámené Mestskej časti Bratislava Staré mesto. Napriek skutočnosti, že zhromaždenie malo byť ukončené o cca 19:00 hod. na Nám. SNP v Bratislave, časť z účastníkov zhromaždenia pokračovala v pochode po ulici Palisády smerom k budove NR SR, kde bol pouličný sprievod zastavený policajným kordónom za použitia donucovacích prostriedkov. Na tomto mieste Najvyšší súd zastáva názor, že sa jednalo o spontánne zhromaždenie. Skutočnosť, že zhromaždenie nebolo oznámené, hoci malo byť, nie je samo o sebe dôvodom na rozpustenie zhromaždenia, nakoľko k rozpusteniu musia byť dané zákonné dôvody. V zmysle ustálenej judikatúry ESLP, aj v prípade ak zhromaždenie nebolo ohlásené a je teda nezákonné, musia orgány verejnej moci prejavovať určitú dávku tolerancie a hodnotiť konkrétne okolnosti zhromaždenia, napr. v akom rozsahu dochádza napr. k obmedzovaniu dopravy (porov. ESLP, Oya Ataman proti Turecku, sťažnosť č. 74552/01, Saya a ďalší proti Turecku, sťažnosť č. 4327/02).

Najvyšší súd SR sa stotožňuje s názorom krajského súdu, že v uvedenom prípade bolo zasiahnuté do práv zhromaždených spôsobom, ktorý jednoznačne viedol k faktickému rozpusteniu zhromaždenia bez toho, aby boli splnené podmienky predpokladané v § 12 ods. 1 a 6 zákona o zhromažďovaní práve. Rozpustenie zhromaždenia je úkonom uskutočneným operatívne na mieste zhromaždenia, pri ktorom musí byť okamžite vyhodnotená situácia, a pokiaľ zvolávateľ neuposlúchne výzvu k ukončeniu zhromaždenia, musí byť rozhodnutie na mieste vyhlásené. Oznámenie musí obsahovať dôvody na rozpustenie zhromaždenia a upozornenie na následky neuposlúchnutia tejto výzvy (zásah polície za použitia sily, zodpovednosť za priestupok) a musí sa urobiť takým spôsobom, aby bolo účastníkom zrozumiteľné a aby sa s ním všetci účastníci zhromaždenia mohli oboznámiť. Až následne, pri nerešpektovaní oznámenia zástupcu obce o rozpustení zhromaždenia prichádza do úvahy policajný zákrok smerujúci k rozpusteniu zhromaždenia, ktorý vykonáva policajný útvar na základe rozhodnutia zástupcu obce. V danom prípade nebolo preukázané páchanie trestnej činnosti účastníkmi zhromaždenia a výzva policajných orgánov smerovala iba k tomu, aby účastníci zhromaždenia opustili priestor, keďže zhromaždenie nebolo ohlásené ani povolené s tým, že ak výzvu neuposlúchnu, budú voči nim použité donucovacie prostriedky. Najvyšší súd SR sa preto nestotožňuje s námietkou žalovaného, že účastníci zhromaždenia pokračovali ďalej v uplatňovaní výkonu zhromažďovacieho práva, keďže uvedeným konaním príslušníkov Policajného zboru došlo de facto k rozpusteniu zhromaždenia.

Najvyšší súd SR dodáva, vychádzajúc z nálezů Ústavného súdu SR, sp.zn. I. ÚS 193/03 z 30. marca 2004, že napriek skutočnosti, že zhromažďovacie právo podľa čl. 28 Ústavy Slovenskej republiky, resp. podľa čl. 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd nie je právom absolútnym a teda môže byť ústavne konformným spôsobom obmedzené, tak v zmysle čl. 13 ods. 3 ústavy, pri

obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel, pričom takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ. Z citovaného čl. 28 ústavy a čl. 11 dohovoru a príslušnej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 13/02, I. ÚS 36/02) alebo „ESLP“ (napr. Ezelin v. Francúzsko, rozsudok z 26. apríla 1991) ďalej vyplýva, že ospravedlniť zasahovanie (obmedzenie) do základného práva pokojne sa zhromažďovať možno len vtedy, ak obmedzenie bolo ustanovené zákonom, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t.j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom. V danom prípade rozpustenie zhromaždenia nebolo v súlade so zásadou proporcionality.

Najvyšší súd Slovenskej republiky s poukazom na závery uvedené vyššie považoval námietky žalovaného uvedené v odvolaní proti rozsudku krajského súdu za nedôvodné, ktoré nemohli ovplyvniť posúdenie danej veci a preto napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave ako vecne správny podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil stotožniac sa v zásade aj s dôvodmi jeho rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP).

O náhrade trov odvolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p., nakoľko žalovaný v odvolacom konaní úspech nemal a žalobcovi náhrada trov konania nevznikla.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.